Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету

_____ Мирослав ЗАЯЧУК

“ 29 ” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

обов’язкова

Освітньо-професійна програма Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність С6 Географія та регіональні студії

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Методика викладання географії у вищій школі*» **складена відповідно до** освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування» спеціальності С6 Географія та регіональні студії, галузі знань С Соціальні науки, журналістика та інформація, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 5 від 28 квітня 2025 року).

Розробник:
Костащук Іван Іванович – завідувач кафедри географії України та регіоналістики, доктор географічних наук, професор.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Костащук Іван Іванович – завідувач кафедри географії України та регіоналістики, доктор географічних наук, професор.

Погоджено з гарантом ОП _____ **Мирослав ЗАЯЧУК**
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ **Іван КОСТАЩУК**
(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**
(підпис)

Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни):

Вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Методика викладання географії у вищій школі» здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування» підготовки магістрів за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії. Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування географічної компетентності студента та виховання його особистості засобами географічної освіти. Результатом навчання є формування у студентів науково-світоглядних уявлень про організацію навчально-виховного процесу з географії у закладах вищої освіти та форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, його різноманітність, закономірності розвитку та просторову диференціацію.

Навчальна дисципліна «Методика викладання географії у вищій школі» вивчається в першому семестрі першого року навчання і за структурно-логічною схемою пов'язана з асистентською практикою. Програма навчальної дисципліни містить два змістових модулі.

Мета навчальної дисципліни:

засвоїти теоретично і оволодіти практично методикою організації і проведення занять з географічних дисциплін у закладах вищої освіти, ознайомитись з формами організації навчального процесу та сучасними технологіями навчання. Дисципліна забезпечить професійно-методичну підготовку майбутніх викладачів географічних дисциплін. Відповідно до мети поставлено такі з**авдання курсу:**

- засвоїти та оволодіти методикою викладання географії у вищій школі;
- вміти застосовувати різні форми та види викладання предмету у вищій школі;
- ознайомитись з новітніми технологіями та засобами навчання;
- вміти застосовувати різні форми та види викладання предмету у закладах освіти;
- здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності;
- удосконалити фахові (географічні) знання задля їхнього застосування в навчальному процесі в закладах вищої освіти;
- вміти застосовувати сучасні інноваційні методи навчання, різні форми пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти;
- набути здатностей застосовувати засвоєні географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик для формування загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв’язків географічних дисциплін;
- аналізувати сучасні тенденції розвитку географічної освіти.

Пререквізити: Навчальна дисципліна «Методика викладання географії у ВШ» вивчається в першому семестрі першого року навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Ефективність засвоєння курсу базується на результатах вивчення навчальних дисциплін на першому (бакалаврському) рівні

вищої освіти «Методики викладання географії України» та логічно доповнюється результатами вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи».

Результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **фахові компетентності**, як:

СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно□територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців.

СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання:

ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації.

ПР02. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді.

ПР04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.

ПР06. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку.

ПР07. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.

ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.

ПР10. Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування.

ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

ПР13. Здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, розробляти необхідне для цього навчально методичне та інформаційне забезпечення.

Після вивчення курсу здобувач освіти буде:

Знати:

- теоретичні основи методики викладання географії у закладах вищої освіти;
- основні форми організації навчального процесу у закладах вищої освіти;
- методи навчання географії та її матеріально-технічної бази;
- форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, їх різноманітність, закономірності розвитку та просторову диференціацію, принципи побудови та структурно-логічну схему вивчення географії; закономірності засвоєння здобувачами вищої освіти системи географічних понять та формування у них географічних компетентностей;
- методики навчання окремих навчальних дисциплін та позааудиторної роботи;
- особливості застосування системи методів розвивального навчання географії та їх поєднання в процесі викладання.

Вміти :

- застосовувати різні форми та види викладання предмету у закладах вищої освіти;
- враховувати та застосовувати особливості та специфіку фізико-географічних і економіко-географічних узагальнень при викладі навчальних дисциплін;
- розв’язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі вищої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу у вищій школі;
- реалізовувати технології особистісно-орієнтованої освіти, належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;
- орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності;
- застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування у здобувачів вищої освіти загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв’язків географії;
- організувати роботу здобувачів вищої освіти за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування їх навчальних досягнень, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: **Методика викладання географії у Вищій школі**												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	I	1	5	150	2	24	-	16	-	110	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ												
Тема 1. Вступ до курсу «Методика викладання географії у ВШ»	10	2	-	-	-	8						
Тема 2. Професіограма сучасного викладача географії	12	2	2	-	-	8						
Тема 3. Основні принципи викладання географічних дисциплін у ВШ. Студентоцентроване навчання	14	2	2	-	-	10						
Тема 4. Форми організації навчання та методика їх проведення	14	2	2	-	-	10						
Тема 5. Основні прийоми викладання	16	2	2			12						

географії у ВШ												
Тема 6. Підсумкове заняття	12	2	-	-	-	10						
Разом за ЗМ1	78	12	8	-	-	58						
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ												
Тема 1. Формування географічних компетенцій, методи й методичні прийоми.	14	2	2	-	-	10						
Тема 2. Засоби навчання географії у ВШ. Інформаційно-комунікаційні технології. Смарт-технології. STEM- та STEAM-освіта у ВШ.	18	4	2	-	-	12						
Тема 3. Методи навчання у викладанні географії у ВШ	16	2	2	-	-	12						
Тема 4. Професійне та особистісне зростання викладача географії	14	2	2	-	-	10						
Тема 5. Підсумкове заняття	10	2	-	-	-	8						
Разом за ЗМ 2	72	12	8	-	-	52						
Усього годин	150	24	16	-	-	110						

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	
1	**Вступ до курсу «Методика викладання географії у ВШ».** Політика оцінювання курсу. Основна мета та завдання курсу. Принципи дотримання академічної доброчесності. Структура курсу.
2	**Професіограма сучасного викладача географії.** Поняття та сутнісні

	характеристики професіограми викладача. Загальні вимоги до викладача вищої школи. Принципи та етапи підготовки та перепідготовки викладачів вищої школи. Основні методологічні та психолого-педагогічні проблеми професійно-педагогічної підготовки та перепідготовки викладача вищої школи
3	**Основні принципи викладання географічних дисциплін у ВШ. Студентоцентроване навчання.** Класифікація методів навчання географічних дисциплін. Студентоцентроване освітнє середовище. Сучасна структура та місце здобувача. Труднощі та суперечності студентоцентрованого навчання.
4	**Форми організації навчання та методика їх проведення.** Поняття про форми організації навчання в вищій школі. Лекція як основна форма організації навчання в вищій школі. Семінарське заняття, методика його підготовки і проведення. Практичне заняття, методика його підготовки і проведення. Лабораторне заняття, методика його підготовки і проведення. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організування навчання.
5	**Основні прийоми викладання географії у ВШ.** Підходи до викладання географії. Методи теоретичних досліджень. Методи експериментально-емпіричного рівня.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	
6	**Формування географічних компетенцій, методи й методичні прийоми.** Географічні компетенції: визначення та значення. Методи формування географічних компетенцій. Методичні прийоми та їх застосування на практиці.
7	**Засоби навчання географії у ВШ. Інформаційно-комунікаційні технології. Смарт-технології. STEM- та STEAM-освіта у ВШ.** Засоби навчання географії у вищій школі. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в навчанні географії. Смарт-технології в навчанні географії. STEM-освіта (Science, Technology, Engineering, Mathematics) у вищій школі. STEAM-освіта (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) у вищій школі. Інтеграція STEM та STEAM в навчальний процес географії.
8	**Методи навчання у викладанні географії у ВШ.** Класифікація методів навчання. Застосування методів у навчанні географії. Вибір методів залежно від навчальних цілей. Сучасні технології в навчанні географії.
9	**Професійне та особистісне зростання викладача географії.** Професійне зростання викладача географії. Особистісне зростання викладача географії. Баланс між професійним та особистісним зростанням

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	
1	**Методика викладання географії у Вищій школі: основні тенденції змін на сучасному етапі розвитку освіти.** Особливості методики викладання географії у вищій школі. Вимоги до освітнього процесу.
2	**Професійний та психологічний портрети викладача географії.** Спробуйте визначити найхарактерніші професійні риси викладача географічних

	дисциплін та їх значення для розвитку компетентностей студентів. Охарактеризуйте професійний портрет викладача географічних дисциплін у ВШ. Охарактеризуйте психологічний портрет викладача географічних дисциплін у ВШ. Проблемне питання: викладач-тьютор – це репетитор чи викладач-новатор. Займи позицію «вірно чи невірно»: викладач суспільних географічних дисциплін повинен володіти дещо іншими професійними компетентностями, як викладач фізико-географічних дисциплін.
3	**Студентоцентроване навчання: основні виміри та принципи дотримання.** Поняття про студентоцентроване навчання та його особливості. Студентоцентроване навчання – це сучасність в освіті, демократизм чи викликана часом умова?. Цілі студентоцентрованого навчання. Проблемне питання: обовязки та права студента при студентоцентрованому навчанні.
4	**Нестандартні форми навчання географії та методика їх проведення.** Розробити лекційне заняття з обраної навчальної дисципліни з використанням різних форм навчання.
5	**Інноваційні технології та прийоми викладання географії у ВШ.** Охарактеризуйте основні ознаки прийомів у методиці навчання географії. Покажіть на конкретних прикладах зв'язок методики географії з дидактикою, психологією, географією. Які проблеми для методики географії як науки є найголовнішими і найскладнішими? Відтворіть схему науково-педагогічного дослідження та вкажіть прийоми, які застосовують на кожному з етапів дослідження.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	
6	**Географічні компетентності та їх розвиток у студентів.** Оцінити важливість різних типів географічних компетенцій (функціональних, когнітивних, комунікативних та оціночних) для сучасного викладача географії. Ознайомитися з основними методами і методичними прийомами навчання, що допомагають у формуванні географічних компетенцій. Розробити кілька практичних завдань для студентів, які сприяють розвитку географічних компетенцій, та обґрунтувати вибір методів і прийомів. Провести аналіз ефективності методів навчання через практичні вправи та рольові ігри.
7	**STEM- та STEAM-освіта під час вивчення географії у ВШ: від теорії до практики. Розробка STEM- та STEAM-проекту.** Ознайомити студентів з сучасними засобами навчання географії в умовах вищої школи. Розглянути використання інформаційно-комунікаційних та смарттехнологій у навчальному процесі. Ознайомити студентів із концепцією STEM та STEAM освіти і їх застосуванням у географії. Формувати вміння використовувати сучасні технології для підвищення ефективності навчання.
8	**Інтерактивні методи під час викладання географічних дисциплін та методика їх проведення.** Ознайомити студентів з основними методами навчання географії у вищій школі. Надати можливість студентам застосувати ці методи на практиці. Розвивати навички планування та організації навчального процесу з використанням різноманітних методів. Поглибити розуміння педагогічних стратегій, спрямованих на розвиток географічної компетентності студентів.
9	**Самоосвіта та самовиховання як важливі складові професійного та особистісного розвитку викладача ВШ.** Аналіз професійних і особистісних якостей викладача географії. Розробка індивідуального плану професійного розвитку. Рефлексія над власним професійним та особистісним зростанням. Розробка педагогічних стратегій для професійного розвитку.

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

№	Завдання до тем
1	Методика викладання як шлях до розвитку географічного мислення студентів.
2	Закономірності та принципи процесу навчання у закладі вищої освіти.
3	Зміст географічної освіти як проблема дидактики вищої школи.
4	Інформування як застарілий підхід у навчанні географії.
5	Способи досягнення цілей навчання географії.
6	Співвідношення методів навчання географії у вищій школі з методами науки.
7	Ідеалізація, абстракція та формалізація географічних знань і процес навчання.
8	Роль інтонації голосу в активації сприйняття географічної інформації.
9	Робота з новітніми технічними засобами навчання географії.
10	Порівняльна характеристика традиційного і модульного навчання географії.
11	Проблемна ситуація як навчальний сегмент у вивченні географії.
12	Групові технології в навчальному процесі вивчення географії.
13	Ігрові технології навчання географії.
14	Гіппо- та сугестопедичні технології навчання географії.
15	Орфоепія в живій бесіді на географічну тематику.
16	Емоційність мови у викладацькій майстерності.
17	Особливості психології ораторської праці у викладанні географії.
18	Монолог і діалог в педагогічному спілкуванні географів.
19	Стиль спілкування у вузівський аудиторії.
20	Презентація як засіб подання просторової географічної інформації.

* ІНДЗ – в цілому для навчальної дисципліни (10 балів).

Завдання для самостійної роботи та самоперевірки її виконання

№	Назва теми
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №1	
1	Порівняльний аналіз німецької та французької моделі вищої освіти.
2	Порівняльний аналіз англійської та американської моделі вищої освіти.
3	Принципи державної політики у сфері освіти.
4	Порівняльний аналіз традиційних типів навчання: догматичний, пояснювально-ілюстративний, проблемний.
5	Навчання географії у країнах Європи.
6	Навчання географії у США та Бразилії.
7	Структура географії у країнах Азії.
8	Структура географії у країнах Африки.

9	Структура географії у Австралії.
10	Принципи навчання: науковості, послідовності і системності.
11	Принципи навчання: доступності, свідомості і активності.
12	Принципи навчання: міцності, зв'язку теорії з практикою.
13	Принципи навчання: доповненості, наочності у навчанні.
14	Принципи навчання: єдності наукового і навчального процесу, участі у науково-дослідній роботі.
15	Принципи навчання: індивідуального підходу і урахування особистих можливостей.
16	Принципи навчання: єдності теоретичної і практичної підготовки
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2	
17	Модифікуючі інновації у викладанні географії.
18	«Кейс-метод» у викладанні фізико-географічних дисциплін.
19	«Кейс-метод» у викладанні суспільно-географічних дисциплін.
20	«Сендвіч-навчання» у викладанні фізико-географічних дисциплін.
21	«Сендвіч-навчання» у викладанні суспільно-географічних дисциплін.
22	Метод «портфоліо» у викладанні географії.
23	Пояснювальне та проблемне навчання географії.
24	Співвідношення методів навчання у вищій школі з методами науки.
25	Географічні інформаційні системи й технології.

Методи навчання

Під час викладання освітньої компоненти використовуються такі методи навчання:

- ✓ словесні методи: бесіда, пояснення, робота з електронними ресурсами;
- ✓ наочні методи: демонстрація відео, презентації, періодичні видання, книги; вебінари);
- ✓ інтерактивні методи навчання.

Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, семінар) відповідь студента. Формою підсумкового контролю є екзамен (іспит).

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів та вправ на логічне мислення; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні

та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни. Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання іспиту.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (*аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота*)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					40	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т1	Т2	Т3	Т4	Т5		
5	5	6	7	7	-	7	8	7	8	-		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	***Оцінка за національною шкалою***		***Оцінка за шкалою ЄКТС***	
			Оцінка	***Пояснення за розширеною шкалою***
90-100	Зараховано	відмінно	A	Відмінно
80-89		добре	B	Дуже добре
70-79			C	Добре
60-69		задовільно	D	Задовільно

50-59			E	Достатньо
35-49	Не зараховано	незадовільно	FX	(незадовільно) з можливістю повторного складання
1-34			F	(незадовільно) з обов’язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (ІСПИТУ)

1. Значимість дисципліни для підготовки майбутнього вчителя географії.
2. Зв'язок дисципліни «Методика викладання географії у ВШ» з іншими курсами спеціальності 014.07. Середня освіта. Географія.
3. Основні завдання дисципліни «Методика викладання географії у ВШ».
4. Рівні та ступені географічної освіти в Україні.
5. Культура комунікацій із здобувачами в аудиторних і позааудиторних заняттях.
6. Освітня програма та її структурні елементи з підготовки вчителя географії.
7. Державний стандарт та навчальний план спеціальності.
8. Навчальна програма спеціальності та робоча навчальна програма дисципліни. Силабус.
9. Форми організації навчання у вищій школі.
10. Лекція як вид навчального заняття.
11. Лабораторне заняття як вид навчального заняття.
12. Практичне і семінарське заняття як вид навчального заняття.
13. Види позааудиторних занять.
14 Сутність індивідуального заняття.
15. Роль та види консультацій у підготовці фахівців.
16. Самостійна робота та її значимість в організації навчального процесу.
17. Практична підготовка як форма організації навчального процесу.
18. Форми контролю та оцінювання якості знань студентів.
19. Сутність понять «освітня компетенція», «географічна компетенція» та «географічна компетентність».
20.Зясуйте географічні компетенції: ключові, міжпредметні, предметні.
21. Охарактеризуйте систематизацію прийомів навчання (вербальні, ілюстративно-демонстраційні, прикладні).
22. З’ясуйте пояснювальне та проблемне навчання географії.
23. Формування навчальної проблеми та способи її розв'язання.
24. Формування емпіричних та теоретичних географічних знань.
25. Географічні задачі, їх класифікація та роль в навчанні.

26. Пояснювальне та проблемне навчання географії.

27. Формування вмінь і навичок для практичного використання теоретичних знань.

28. Систематизація методів навчання географії.

29. Вербальні прийоми навчання географії.

30. Ілюстративно-демонстраційні прийоми навчання.

31. Прикладні прийоми навчання.

32. Охарактеризуйте засоби навчання географії та роль карт і наочних засобів.

33. Роль сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій навчання географії.

34. Охарактеризуйте основні методи навчання географії.

35. Ілюстративно-інформаційний метод викладаня географії у вищій школі.

36. Репродуктивний метод викладання географії.

37.Проблемний метод у викладанні географії.

38. Частково-науковий метод викладання географії.

39. Дослідницький метод викладання географії.

40. Метод моделювання у викладанні географії.

41. Роль навчальних, виробничих та педагогічних практик у підготовці вчителя географії.

42. Кваліфікаційні роботи у підготовці географа та дотримання академічної доброчесності.

43. Значимість участі в олімпіадах, конкурсах, конференціях, семінарах.

44. Ораторське мистецтво педагога

45. Місце і значення екскурсії у курсах географічних дисциплін.

46. Особливості реалізації краєзнавчого принципу в процесі екскурсій фізикогеографічного спрямування.

47. Практична підготовка студентів як складова освітнього процесу у ЗВО.

48. Моніторинг якості навчальних досягнень студентів.

49. Завдання, функції, види педагогічного контролю.

50. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів.

51. Організація контрольних заходів перевірки рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу.

52. Науково-педагогічні дослідження, їх мета, завдання і значення.

53. Теоретичні методи науково-педагогічних досліджень.

54. Експериментально-емпіричні методи рівня науково-педагогічних досліджень.

55. Психолого-педагогічні умови проведення педагогічного експерименту.

56. Основні напрямки перспективних досліджень дидактичних аспектів щодо викладання фахових географічних дисциплін у вищій школі.

57. Психолого-педагогічні вимоги до викладача географічних дисциплін вищої школи.

58. Структура професійної діяльності викладача фахових географічних дисциплін.

59. Педагогічний імідж.

60. Поняття педагогічної культури.

61. Порівняльна характеристика методики і технології навчання.

62. Традиційне та інноваційне навчання: порівняльний аналіз.

63. Специфіка використання сучасних технологій навчання в рамках вивчення географічних дисциплін.

64. Дидактичні можливості інформаційних технологій.

65. Традиційні форми навчання географічних дисциплін.

66. Лекції у вищій школі: ознаки, класифікації та особливості їх проведення.

67. Цілі та завдання лекційних занять для формування у студентів теоретичних знань з географічних дисциплін.

68. Проблемна спрямованість лекцій з географії.

69. Семінарські заняття, методика підготовки та проведення. Семінар-«круглий стіл». Семінар-виставка, семінар-турнір.

70. Планування оптимальної системи засобів і методів навчання у процесі аудиторних занять.

71. Сучасні інноваційні технології та методи навчання.

72. Поняття педагогічної інновації.

73. Кредитно-трансферна технологія навчання як педагогічна інновація.

74. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних технологій навчання.

75. Функції та сфери впливу інтерактивного навчання.

76. Класифікація інтерактивних форм навчання та їх дидактичні можливості.

75. Особливості організації і проведення навчальної конференції.

76. Мета і завдання диспуту. Організація роботи, узагальнення результатів диспуту.

77. Класифікація дидактичних ігор, їх особливості.

78. Рольові та ділові ігри як засіб активізації пізнавальних інтересів студентів.

79. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

80. Цілі і завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти в умовах реформування вищої школи.

81. Нормативні документи та положення МОН України про самостійну роботу студентів, їх планування та контроль.

82. Класифікація форм та видів завдань самостійної роботи студентів за різними ознаками.

83. Науково-дослідна діяльність з географічних дисциплін та її планування.

84. Організація проблемного гуртка або проблемної групи з географії.

85. Методика проведення консультацій і індивідуальних занять.

86. Пізнавальні екскурсії з дисциплін географічного спрямування.

87. Вимоги до розроблення навчально-методичного забезпечення.

88. Сучасна дидактична система у закладах вищої освіти.

89. Категорії та основні принципи дидактики вищої школи.

90. Характеристика загально-дидактичних та специфічних принципів навчання географії у вищій школі. Особливості їх реалізації.

ПОЛІТИКА ЩОДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗДОБУТИХ ШЛЯХОМ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ.

Неформальна освіта за темами курсу. Форми неформальної освіти: очна (тренінги, майстер класи, семінари, майстерні тощо), дистанційна (дистанційні курси, семінари, конференції, вебінари).

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» (https://drive.google.com/file/d/1o0CFtXHLrgqST43aFun6blUvZO7Z0z1/view) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Таким чином, за умови проходження навчальних тренінгів, в рамках неформальної освіти, на платформі: Prometheus, EdEra, та інших фахових платформах виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково 5 балів до підсумкової оцінки по освітній компоненті «Топографія з основами гедезії». Оцінювання 0,5 бала за 1 год. навчання за курсом, що відповідає тематиці навчальної дисципліни.

Зустріч зі стейхолдерами та менторами. Впродовж вивчення курсу під час проведення лекційних та практичних занять а також в позааудиторний час відбуватимуться зустрічі зі стейкхолдерами та менторами. Цінним є можливість проведення тренінгів та вивчення практичного досвіду викладачі в закладах вищої освіти України.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. / В.М.Нагаєв, М.О. Портян. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Харків: Стильна типографія, 2018. – 289 с.
2. Мірошніченко В.І., Гончаренко О.А., Тушко К.Ю. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
4. Освітні технології: Навч.- метод. посібник / За ред. О. М. Пєхоти – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
5. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К.: ВВП «Компас», 1997. – 64 с.
6. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2004. – 207 с.
7. Ясулайтіс В. А. Дистанційне навчання: метод рекомендації. – К.: МАУП, 2005. – 72 с.

8. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І. Пометун. – К., 2007 – 144 с.

9. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці: Технодрук, 2020. - 376 с.

Допоміжна

1. Ю.Ю. Пологовська формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів географії методом ситуативного аналізу//Географія в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: 85 років – досягнення та перспективи (GTSM): Матеріали міжнар. наук.- практ. конфер.(м.Київ 30-31 березня 2018 р.// гол. ред. колегії: Я.Б. Олійник – К.: Прінт-Сервіс, 2018 – 361 с., С. 194-197.

2. В.І. Остроух Електронні картографічні посібники як форма реалізації інноваційних технологій в освітньому процесі // Географія в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: 85 років – досягнення та перспективи (GTSM): Матеріали міжнар. наук-практ. конфер. (м.Київ, 30-31 березня 2018 р.)/ гол. ред. колегії Я.Б. Олійник – К.: Прінт-Сервіс, 2018 – 361 с., С. 311-314.

3. Варакута О.М. Формування географічних понять //Географія та основи економіки вшколі. – 2002. – № 6.-С.28-31.

4. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід як основа модернізації сучасної освіти. *Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти.* 2013. Вип. 13. С. 130–135.

5. Гнєзділова К.М., Касярум С.О. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: навч. посіб. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю. А., 2011. 124 с.

6. Єльникова Г. Про впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вищого навчального закладу. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 5. С. 11. URL: http://tme.umo.edu.ua.

7. Костікова І.І. Сучасні методологічні підходи до професійної підготовки вчителя засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту.* 2008. № 8. С. 79–83.

8. Сікора Я.Б. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник ужгородського університету.Сер. Педагогіка. Соціальна робота.* 2016. Вип. 2(39). С. 236–239.

9. Заячук М. Краєзнавчий підхід в сучасній шкільній географії: проблеми та перспективи. // Історія української географії. Спец. випуск. Краєзнавство. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – Випуск 2 (4) 132 с., С.56-57.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.

Здобувачі вищої освіти зобов’язані виконувати положення принципів академічної доброчесності: виконувати всі поточні завдання та підсумковий контроль самостійно без допомоги сторонніх осіб; не допускати списування під час проведення контрольних заходів (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв); надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не

вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів; не публікувати і не розповсюджувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view, Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSgadrPl_/view та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAykF_CepI-k98GPc9E8KznQ/view.